یادداشت روز

سهم ما در تحولات افغانستان و افق آن

تحولات افغانستان چه نسبتی با جمهوری اسلامی دارد؟ آیا چشم‌انداز تحولات این کشور برای ایران امیدآفرین یا نگران‌کننده است؟ طبیعتا در پاسخ به این دو سوال نظرات مختلفی مطرح می‌گردد. دلیل این اختلاف این است که هر تحلیلگری نوعا با نگاه و اعتماد به دسته‌ای از اخبار و اطلاعات درصدد پاسخ به این سوالات برمی‌آید و تحلیلگر دیگر با نگاه و اعتماد به دسته‌ای دیگر از اخبار و اطلاعات اظهارنظر می‌کند. بر این اساس بسیاری از تحلیلگران با نگاه به اختلاف عقیدتی میان جمهوری اسلامی و طالبان و نیز با نگاه به سطح نفوذ سیستم‌های اطلاعاتی پاکستان و آمریکا که رفتارشان با ایران دشمنانه است و همین‌طور با نگاه به اقلیت ۱۷ تا ۲۰ درصدی شیعه در مقایسه با اقلیت بزرگ‌تر ۴۰ تا ۴۲ درصدی پشتون معتقدند، تحولات افغانستان و چشم‌انداز آن به ضرر جمهوری اسلامی ایران خواهد بود. در همان حال تحلیلگران دیگر معتقدند از آنجا که یک ضلع خارجی اصلی که دشمن اول ایران به حساب می‌آمده با شکست مطلق مواجه گردیده و یک ضلع داخلی حلقه که در حکم دست‌نشانده آمریکا بوده، از میان رفته است هم تحولات و هم افق آن من‌حیث‌المجموع به نفع جمهوری اسلامی خواهد بود و به احتمال خیلی زیاد وزن ایران را در تحولات افغانستان افزایش خواهد داد. در این خصوص گفتنی‌هایی وجود دارد:

۱- در فاصله سال‌های ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۹، یک قدرت بین‌المللی و یک قدرت منطقه‌ای و دو قدرت رسمی و غیررسمی داخلی سهم عمده‌ای در تحولات افغانستان داشتند؛ آمریکا به عنوان یک قدرت بین‌المللی برای اعمال نفوذ و دستیابی به اهداف و اجرای سیاست‌های خود از یک‌سو به حدود ۱۵۰ هزار نیروی نظامی و اطلاعاتی و از سوی دیگر به دولت دست‌نشانده افغانستان متکی بود و کارهای خود را پیش می‌برد. پاکستان هم به عنوان یک قدرت نسبی منطقه‌ای در پی تحکیم و افزایش قدرت خود با بهره‌گیری از سیستم اطلاعاتی خارجی خود و روابط سنتی با پشتون‌های افغان بود. در فضای داخلی، دولت نیروی رسمی بود که از سوی آمریکا، اروپا، هند، چین و سازمان ملل حمایت می‌شد، طالبان هم نیروی قدرتمند غیراصلی بود که با تکیه بر قوم پشتون و سلاح و نیز با برخورداری از حمایت خاص و البته جهت‌دار پاکستان درصدد افزایش قدرت و سیطره خود بود. در این بین نقش ایران عمدتا در دو محور معنا پیدا می‌کرد؛ جلوگیری از تداوم درگیری‌های بین برادران افغان و جلوگیری از تداوم اشغال افغانستان از سوی آمریکا. این چهار ضلع اگرچه تعارضاتی هم در بعضی موضوعات داشتند، در موضوعات حساس با یکدیگر تعامل می‌کردند. به عنوان مثال در ضرورت تغییرات اساسی در حکومت، بین طالبان، آمریکا و پاکستان تعامل صورت گرفت و دولت اشرف غنی هم به عنوان ضلعی ضعیف با آن همراهی کرد.

الان دو ضلع این مربع یعنی حضور نظامی آمریکا و دولت غنی از میان رفته است. دو ضلع دیگر یعنی طالبان و پاکستان باقی مانده‌اند که در نحوه اداره حکومت اختلاف دارند. جمهوری اسلامی در حد فاصل ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۹ در صحنه افغانستان حضور داشت و حضور مبتکرانه‌ای هم بود. افغانستان در این سه دهه با ورود سنگین نظامی آمریکا با تغییر اساسی در وضعیت خود مواجه گردید. هم اینک حذف دو مهره مخالف ایران از صفحه شطرنج افغانستان به جمهوری اسلامی امکان می‌دهد تا تأثیرات بیشتری بر تحولات داشته باشد. در این صورت، چشم‌انداز آن هم می‌تواند موقعیت‌ساز و منفعت‌ساز باشد؛ البته این بستگی به میزان دقت و تلاش ما دارد.

۲- پاکستان طی بیش از ۴۰ سال گذشته با بهره‌گیری از نفوذ اطلاعاتی خود تلاش کرده تا محیط افغانستان برای فعالیت کشورهای دیگر ناامن باشد و نتوانند اداره تحولات را از دست پاکستان بگیرند و یا در آن شریک شوند. بر این اساس در طول چهار دهه گذشته سرویس پاکستان برای از میدان به در کردن ایران اقدامات ویژه‌ای انجام داده و حتی متهم است که در سال ۱۳۷۵ برای جلوگیری از برقراری روابط سیاسی بین ایران و حکومت جدید افغانستان، در بعضی اقدامات تروریستی علیه ایران دخالت داشته است.

روابط این سرویس با طالبان و حکومت فعلی از پیچیدگی و چندلایگی برخوردار است. پاکستان به نوعی خود را پدر طالبان معرفی می‌کند و این چندان دور از واقعیت هم نیست؛ خانم «بی‌نظیر بوتو» نخست‌وزیر پاکستان که در ششم دی ماه ۱۳۸۶ به نحو مرموزی در راولپندی به قتل رسید، در همان دوره حکومت طالبان گفته بود: «طالبان با برنامه آمریکا، اطلاعات فرانسه و پول عربستان پدید آمده و ما فقط آن را حفظ کرده‌ایم». اما روابط پاکستان و طالبان در دهه اخیر چندان هم دوستانه نبوده است برخی شخصیت‌های معروف طالبان شامل شهاب‌الدین دلاور، سهیل شاهین و ملا عبدالسلام ضعیف، معتقدند طالبان پس از آمریکا بیشترین ضربات را از پاکستان خورده است.

با سقوط دولت غنی که اسلام‌آباد با ملاحظه طالبان، با آن میانه‌ای نداشت، پاکستان از یک‌سو به دخالت‌های بیشتر در این کشور ترغیب می‌گردد و از سوی دیگر مشکلات طالبان در مواجهه با پاکستان بیشتر می‌شود.

۳- کشور افغانستان یک کشور غنی و در عین‌حال نیازمند است و به عبارتی درویشی توانگر است. این کشور با ۱۱ معدن و حدود سه تریلیون دلار سرمایه می‌تواند با سرعت از یک کشور فقیر به کشور بسیار ثروتمند تبدیل گردد. افغان‌ها مردمانی باهوش، پرتلاش و مومن هستند و گفته می‌شود نزدیک به ۸۲ درصد آن را جمعیت زیر ۳۰ سال تشکیل می‌دهد. پس نیروی کار کافی و ظرفیت بالقوه نیروی ماهر را دارد ولی الان برای فعال‌سازی اقتصاد و تجارت خود به کمک احتیاج دارد. ما در همسایگی این کشور هستیم. کشوری که ۷۷ درصد مردم آن به فارسی صحبت می‌کنند و در مقایسه با سه همسایه شمالی از نظر تکنولوژی در موقعیت ویژه و برتر هستیم و نیز از دو قدرت تکنولوژیک- هند و چین- مرز بیشتری با افغانستان داریم. ایران از نظر علمی و تکنولوژیک می‌تواند به کمک مردم افغانستان بشتابد. هم‌اینک لااقل نیمی از ظرفیت آموزشی و تحصیلات عالیه در ایران خالی است و این به آن معنی است که ما فقط در حوزه تحصیلات تکمیلی می‌توانیم روی ظرفیت خالی حدود دو میلیون نفری در سال حساب کنیم و این ظرفیت را برای توسعه افغانستان به‌کار بگیریم. کما اینکه ایران می‌تواند در حوزه معدن، کاستی‌های خود در زمینه معادن اورانیوم را برطرف نماید.

۴- در افغانستان اتفاقات ریز و درشت فراوانی می‌افتد و همچنانکه در این ۵۰ سال شاهد بوده‌ایم، چرخ رخدادهای آن هم هیچ‌گاه از حرکت بازنمی‌ایستد! این کشور با ایران رابطه تمدنی، فرهنگی، زبانی، دینی و حتی پیوستگی سیاسی تاریخی دارد و به همین دلیل مردم ایران نسبت به رخدادهای افغانستان احساس قرابت دارند و لذا می‌بینیم موضوعاتی مثل درگیری‌های پنجشیر که فاصله واقعیت و تصویرهای آن زیاد هم نبود، در چند روز متوالی محل توجه رسانه‌ها واقع می‌شود. در اینجا فارغ از تحلیل درباره این سوژه خاص، چند سوال اساسی و کلیدی وجود دارد؛ کدام دسته از تحولات به‌طور واقعی با مصالح ایران و چشم‌انداز منطقه‌ای ما «ارتباط جدی» دارد و لازم است تا درباره آن حساسیت نشان دهیم؟ در حال حاضر ما بر کدام دسته از تحولات افغانستان می‌توانیم اثرگذار بوده و آن را مطابق الگو و مطلوب خود مدیریت کنیم؟ موضوعات اصلی ما در افغانستان کدامند؟ این موضوعات اصلی طبعا نمی‌تواند از چهار تا پنج مورد فراتر رود، در حالی که در افغانستان لااقل ۱۰۰ مسئله وجود دارد که حتما ایران باید فقط در ۴ و ۵ مورد اصلی و حیاتی ورود کند و آنها را مطابق مصلحت و منفعت مشترک مردم افغانستان و ایران مدیریت کرده و به پیش ببرد.

سعدالله زارعی

گروسی به تهران آمد

همکاری فراپادمانی با آژانس بدون لغو تحریم‌ها قابل تداوم نیست

سرویس سیاسی-
همان‌طور که مقامات کشورمان رسما اعلام کرده‌اند، همکاری فراپادمانی با آژانس بدون لغو تحریم‌ها قابل تداوم نیست.

رافائل گروسی مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی شنبه وارد تهران شد. کاظم غریب‌آبادی سفیر و نماینده دائم کشورمان نزد سازمان‌های بین‌المللی در وین پیش از این گفته بود: گروسی در این سفر با محمد اسلامی رئیس سازمان انرژی اتمی دیدار و گفت‌وگو خواهد کرد و دو طرف، همچنین بیانیه مشترکی را نیز صادر خواهند کرد.

این نخستین سفر گروسی به تهران در دولت سیزدهم و اولین دیدار وی با محمد اسلامی رئیس جدید سازمان انرژی اتمی است. این سفر در آستانه نشست شورای حکام آژانس انجام می‌شود.

پیش‌تر شبکه آمریکایی «بلومبرگ» به نقل از چند مقام گزارش داد که مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به دنبال ملاقات با رئیس سازمان انرژی اتمی ایران پیش از کنفرانس وین است.

نماینده ایران در آژانس بین‌المللی انرژی اتمی پیش از این نسبت به اقدام غیرسازنده از سوی آژانس هشدار داد و گفت: آژانس و نهادهای سیاستگذار آن نمی‌توانند خود را از سرنوشت تفاهم هسته‌ای جدا کنند و هر اقدام غیرسازنده، مخل فرآیند مذاکره خواهد بود.

گفتنی است بر اساس گزارش‌ها، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی وضعیت همکاری ایران با این نهاد را در نشست بعدی شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که بین روزهای ۱۳ تا ۱۷ سپتامبر (۲۲ تا ۲۶ شهریور) برگزار خواهد شد، ارائه می‌دهد.

مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در روزهای گذشته در گزارش خود مدعی شد که فعالیت‌های آژانس در ایران به‌طور جدی تضعیف شده است. وی در این گزارش مدعی شده است: «من به‌طور فزاینده‌ای نگران هستم که مسائل مربوط به سایت‌های اعلام نشده، حل نشده باقی بماند و ایران باید آنها را هرچه سریع‌تر حل کند».

صرفا همکاری فراپادمانی لغو شده

گروسی به‌گونه‌ای اظهارنظر کرده است که گویا ایران از همکاری پادمانی با آژانس تخطی کرده است. این ادعا در حالی است که ایران صرفا همکاری‌های داوطلبانه و فراپادمانی را متوقف کرده است.

در پرونده برجام ایران طلبه‌کار است و آمریکا وتروئیکای اروپا بدهکار هستند. اما آژانس به دلیل عدم استقلال، همراستا با واشنگتن در پی آن است تا جای طلبکار و بدهکار را عوض کند.

تجربه ثابت کرده است که آژانس بین‌المللی انرژی اتمی نه مستقل است و نه عادل؛ مستقل نیست چرا که تحت تأثیر قدرت‌ها است و عادل نیست چون بارها و بارها برخلاف عدالت حکم کرده و نظر داده است.

اقدامات غیرسازنده مخل مسیر مذاکره

در روزهای گذشته آیت‌الله رئیسی در تماس تلفنی رئیس شورای اروپا درباره همکاری ایران با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی گفت: «همکاری‌های جدی جمهوری اسلامی ایران با آژانس نمونه بارزی از اراده ایران برای شفافیت در فعالیت‌های هسته‌ای‌اش است. طبیعی است در صورت برخورد غیرسازنده در آژانس بین‌المللی انرژی اتمی ، انتظار اینکه ایران واکنش سازنده داشته باشد، منطقی نیست. اقدامات غیرسازنده طبیعتاً مخل مسیر مذاکره نیز هست».

استفاده سیاسی از بستر آژانس!

در روزهای گذشته سعید خطیب‌زاده، سخنگوی وزارت امور خارجه گفته بود:«اجلاس آتی شورای حکام، نشست عادی است ولی هیچ طرفی اشتباه محاسباتی نکند و به سمتی نرود که مذاکرات وین تحت تأثیر قرار بگیرد. استفاده سیاسی از بستر فنی آژانس پاسخ متفاوتی را از ایران در پی خواهد داشت».

همان‌طور که مقامات کشورمان رسما اعلام کرده‌اند، همکاری فراپادمانی با آژانس بدون لغو تحریم‌ها قابل تداوم نیست.

مقامات غربی به‌جای بیان اظهارات خصمانه و گستاخانه، به تعهدات خود عمل کرده و عهدشکنی در اجرای برجام را متوقف کنند.

بی‌عملی اروپا و آمریکا در برجام

نماینده ویژه دولت آمریکا در امور ایران در پیامی‌توییتری از پایان مجموعه دیدارها و نشست‌هایش در پایتخت فرانسه با موضوع آینده توافق هسته‌ای برجام خبر داد.

رابرت مالی که از زمان روی کار آمدن دولت جو بایدن به‌عنوان نماینده ویژه آمریکا در امور ایران تعیین شده و کار مسئول تیم اعزامی‌واشنگتن به مذاکرات وین بوده است، صبح شنبه درباره سفر به پاریس توضیحاتی ارائه داد.

نماینده ویژه آمریکا در امور ایران در صفحه توییتر خود نوشت: «یک سلسله دیدارهای مفید در پاریس با همتایان خودمان در اتحادیه اروپا و سه کشور اروپایی (فرانسه، آلمان و انگلیس) درباره آینده مذاکرات برنامه جامع اقدام مشترک (توافق برجام) و اهمیت بازگشت سریع به پایبندی متقابل را تمام کردم».

این مقام ارشد آمریکایی توضیح بیشتری درباره این «سلسله دیدارها» درباره آینده مذاکرات برجام نداد.

رایزنی‌های تازه واشنگتن با مقام‌های اتحادیه اروپا و نمایندگان فرانسه، انگلیس و آلمان در شرایطی انجام شده که به رغم خروج آمریکا از این توافق و عدم پایبندی سه کشور اروپایی عضو برجام به تعهدات‌شان، آنها طی سال‌های اخیر همواره از ایران خواسته‌اند به‌صورت کامل تعهدات برجامی را انجام دهد.

در روزهای اخیر اظهارنظرهای مقام‌های آمریکایی درباره برجام بیشتر شده و آنها بدون توجه به نقض عهد این کشور، ایران را به «ترک مذاکرات برجام» تهدید کرده‌اند.

جمهوری اسلامی ایران تأکید کرده با توجه به اینکه آمریکا طرفی بوده که توافق را نقض کرده این واشنگتن است که باید با رفع تحریم‌ها به توافق بازگردد و لازم است اجرای تعهدات آمریکا مورد راستی‌آزمایی قرار گیرد. تهران البته تأکید کرده اصرار یا عجله‌ای برای بازگشت آمریکا به توافق ندارد.

جریمه یک بانک توسط دولت بایدن

دفتر کنترل دارایی‌های خارجی آمریکا اعلام کرد، بانک «فرست بنک» رومانی برای ۹۸ تراکنش مالی به ارزش ۳،۵ میلیون دلار از طریق بانک‌های آمریکایی به نفع اشخاص و نهادهای مستقر در ایران و سوریه، با پرداخت جریمه موافقت کرده است.

بانک «فرست بنک» رومانی و شرکت «جی سی فلاورز» توافق کردند تا ۸۶۲ هزار و ۳۱۸ دلار به دفتر کنترل دارایی‌های خارجی آمریکا، اوفک (OFAC)، برای مصالحه بر سر نقض تحریم‌های ایران و سوریه بپردازند.

شرکت «جی سی فلاورز»، یک شرکت سرمایه‌گذاری آمریکایی است که مالکیت بانک «فرست بنک» رومانی را در اختیار دارد. این شرکت در سال ۲۰۱۸، بخش اعظمی‌از سهام این بانک را خریداری کرده است.

بر اساس این گزارش، در اوایل سال ۲۰۱۹، بانک ملی رومانی، ناظر فرست بنک، یک معامله دلاری آمریکا را که فرست بنک برای حمل الوار از رومانی به سوریه انجام داده بود، مطرح کرد. فرست بنک، در ابتدا یک بازنگری پنج ساله برای جلوگیری از انجام هرگونه معامله ممنوع دیگر را آغاز کرد. پس پایان این بازنگری، فرست بنک داوطلبانه مراودات خود را به OFAC اعلام و با تحقیقات همکاری کرد.

به گزارش فارس، همچنین در روزهای گذشته وزارت خزانه‌داری آمریکا از اعمال جریمه علیه یک شرکت مستقر در تگزاس به اتهام عدم رعایت قوانین مربوط به تحریم‌های ایران خبر داد.

این شرکت مستقر در تگزاس که در زمینه ساخت تجهیزات سخت افزاری و نرم افزاری انیمیشن‌های سه بعدی فعالیت می‌کند، به دلیل نقض تحریم‌ها علیه ایران جریمه شد.

دفتر کنترل دارایی های خارجی وزارت خزانه‌داری آمریکا در اطلاعیه‌ای اعلام کرد که شرکت «نیوتک» با پرداخت بیش از ۱۸۹ هزار دلار برای حل و فصل ادعاهای مبنی بر نقض آگاهانه تحریم‌ها علیه ایران موافقت کرده است. دولت‌های آمریکا- هم دموکرات‌ها و هم جمهوری خواهان- در راستای اهداف خصمانه خود علیه جمهوری اسلامی ایران و پیشبرد جنگ اقتصادی علیه این کشور تحریم‌هایی را به بهانه‌های مختلف وضع کرده‌اند. واشنگتن شرکت‌های آمریکایی و شرکت‌های مستقر در کشورهای ثالث را به تبعیت از این تحریم‌ها ملزم می‌کند.

بقیه در صفحه ۱۱

گفت و شنود

کجا با این عجله ؟!

گفت: رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی امروز به ایران می‌آید !

گفتم: برای چی؟!

گفت: اعتراض دارد که چرا ایران تعهدات برجامی خود را کاهش داده و به آژانس اجازه دسترسی به دوربین‌ها را نمی‌دهد !

گفتم: وقتی آمریکا به هیچیک از تعهدات خود عمل نکرده و از برجام هم خارج شده و اروپا هم به هیچیک از ۱۱ تعهد خود عمل نکرده است، گروسی باید به آنها اعتراض کند و نه به ایران که اقدامش کاملاً قانونی و منطقی است.

گفت: یعنی هنوز نفهمیده تا همه تحریم‌ها لغو نشود، از بازگشت ایران به تعهداتش خبری نخواهد بود؟! معلوم نیست با این عجله کجا می‌آید؟!

گفتم: به قول برنارد شاو، وقتی یک احمق کاری را که بارها انجام داده و به نتیجه نرسیده، بازهم پشت سر هم تکرار می‌کند، نباید سرزنش کرد، ولش کنید به حال خودش باشد، دارد به وظیفه‌اش عمل می‌کند !

خطیب‌زاده:

آژانس تحت‌تأثیر برخی فشارها مسیر همکاری با ایران را تخریب نکند

سخنگوی وزارت امور خارجه سفر گروسی را در چارچوب مراودات فنی معمول بین ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برشمرد و گفت: امیدواریم شورای حکام تحت تأثیر برخی فشارها، اقدامی را صورت ندهد که مسیر همکاری معمول ایران و آژانس تخریب شود.

قرار است «رافائل گروسی» مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی، امروز (یکشنبه) در تهران با «محمد اسلامی» رئیس جدید سازمان انرژی اتمی دیدار و گفت‌وگو کند.

در همین خصوص «سعید خطیب‌زاده» سخنگوی دستگاه دیپلماسی درباره اهداف سفر گروسی به تهران این سفر را در چارچوب مراودات فنی معمول بین ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برشمرد و گفت: در چند ماه اخیر مسائل فنی بین ایران و آژانس وجود داشت که تلاش شد در چارچوب همکاری‌های دوجانبه ایران و آژانس حل‌وفصل شود و این سفر نیز در چارچوب و در راستای کمک به حل‌وفصل موضوعات فی‌مابین تنظیم شده است.

خطیب‌زاده یادآور شد: البته برخی کشورها بودند که تلاش کردند موضوعات فنی بین ایران و آژانس را سیاسی کنند. مسیری که ایران همواره به آژانس توصیه و پیگیری کرده است همکاری در بستر فنی و حرفه‌ای است.

سخنگوی دستگاه دیپلماسی خاطرنشان کرد: امیدواریم این سفر با حفظ این رویکرد به نتایج خوبی منجر شود.

این دیپلمات ارشد کشورمان درباره نشست پیش روی شورای حکام آژانس نیز گفت: امیدوارم شورای حکام تحت تأثیر برخی فشارها اقدامی را صورت ندهد که مسیر همکاری معمول ایران و آژانس تخریب شود. بدیهی است وظایف ذاتی آژانس الزام جدی برای آن دارد که درگیر مسائل سیاسی نشود.

به گزارش فارس، سخنگوی دستگاه دیپلماسی ۱۵ شهریورماه در نشست هفتگی با خبرنگاران در پاسخ به سؤالی با بیان این‌که اجلاس پیش روی شورای حکام یک نشست عادی است، افزود: هیچ طرفی اشتباه محاسباتی نکند و به سمتی نرود که مذاکرات وین تحت تأثیر قرار بگیرد.

وی با بیان این‌که استفاده سیاسی از بستر فنی آژانس پاسخ متفاوتی را از ایران در پی خواهد داشت، خاطرنشان کرد: روابط ایران و آژانس بسیار فنی و محترمانه است و مفاهمه درست و عمیقی بین دو طرف وجود دارد و امیدواریم بقیه دخالتی در این مفاهمه نکنند.خطیب‌زاده همچنین گفت که روابط در سطوح بسیار خوبی بین دو طرف در موضوعات فنی ادامه دارد و سؤالات مطرح‌شده پاسخ داده‌شده و گفت‌وگوها بین ایران و آژانس به‌صورت منظم ادامه دارد.

خبر ویژه

اندیشکده آمریکایی: تضمینی نیست که دوباره از برجام خارج نشویم (!)

یک اندیشکده مستقر در واشنگتن تصریح کرد: تضمینی برای خروج مجدد آمریکا از توافق هسته‌ای با ایران (برجام) وجود ندارد!

اندیشکده «انجمن کنترل تسلیحات» با تحلیل رویکرد دولت‌های جدید ایران و آمریکا نسبت به از سرگیری مذاکرات هسته‌ای با هدف احیای «برجام» تأکید کرد رویکرد واشنگتن تغییری نکرده و تضمینی وجود ندارد که کاخ سفید دوباره از توافق هسته‌ای خارج نشود.

کلسی دونپورت، مدیر سیاست عدم اشاعه در این اندیشکده می‌نویسد: پیش از انتخاب سید ابراهیم رئیسی به ریاست جمهوری ایران در ماه ژوئن (خرداد ماه)، آمریکا و ایران در شش دور گفت‌وگوهای غیرمستقیم در وین شرکت کردند تا درباره گام‌هایی که هریک از طرفین باید بردارند تا به قالب تعهدات پیشین خود در برنامه جامع اقدام مشترک موسوم به «برجام» بازگردند، گفت‌وگو کنند. طرفین به توافق نرسیدند، اما گفتند که در تعیین اقداماتی که ایالات متحده و ایران می‌بایست انجام دهند، پیشرفت قابل ملاحظه‌ای حاصل شده است. گفت‌وگوها با انتخابات ایران متوقف شد.

«راب مالی»، نماینده ویژه آمریکا در امور ایران در گفت‌وگو با نشریه «پولیتیکو» گفته که گرچه دستیابی به توافق با دولت رئیسی هنوز هم ممکن است اما «یک علامت سؤال بزرگ در این خصوص وجود دارد و امری نیست که ایالات متحده بتواند کاملاً آن را کنترل کند.»

مقامات ایران پس از آغاز به‌کار دولت جدید به اتحادیه اروپا اعلام کردند که قصد دارند در ماه سپتامبر به گفت‌وگوهای وین بازگردند. رئیسی نیز در سخنرانی مراسم تحلیف خود اعلام کرد «مشارکت هوشمندانه» را در پیش می‌گیرد تا تحریم‌های بین‌المللی ایران برداشته شود. اما دولت او از شش دور مذاکره قبلی ناراضی است و شاید تلاش کند بر سر مسائل خاص مجدداً مذاکره کند.»

شورای عالی امنیت ملی ایران در تیر ماه اعلام کرد که مذاکرات وین به‌دلیل «قلدری» طرف‌های آمریکایی و اروپایی در چندین موضوع کلیدی به نتیجه نرسید و سخنگوی وزارت امور خارجه ایران نیز اعلام کرد که دولت بایدن باید با یک «رویکرد واقع‌بینانه» جدید به مذاکرات وین بازگردد تا در «کوتاه‌ترین زمان» نتیجه حاصل شود. با وجود این موضع تهران، به‌نظر نمی‌رسد که رویکرد تیم بایدن نسبت به مذاکرات هسته‌ای تغییری کرده باشد. در عین حال، رئیسی نیز در داخل ایران تحت فشار است و بر اساس قوانین ایران ملزم به تداوم برنامه هسته‌ای است. مجلس ایران در واکنش به ترور محسن فخری‌زاده، قانونی را به مثابه اهرم فشاری علیه ایالات متحده برای بازگشت به برجام و لغو تحریم‌ها تصویب کرد. بر اساس آن، سازمان انرژی اتمی ملزم شد تا برخی اقدامات را در جهت تسریع برنامه هسته‌ای انجام دهد. مطابق این قانون، دولت ملزم به گسترش استفاده ایران از سانتریفیوژهای پیشرفته IR-۶ و ذخیره ۱۲۰ کیلوگرم اورانیوم U-۲۳۵ با غنای ۲۰ درصد است.

نویسنده سپس با تأکید بر اینکه در هر حالتی از سرگیری مذاکرات در وین بسیار پیچیده خواهد بود، تأکید می‌کند که می‌بایست چندین مسئله جدید نیز حل و فصل شود که پیش از تغییر دولت در ایران به آنها پرداخته نشده بود: نخست اینکه، ایالات متحده به دنبال دریافت نوعی تعهد از ایران مبنی بر مشارکت در مذاکرات بیشتر، پس از احیای توافق هسته‌ای است. جو بایدن متعهد شده است که با پرداختن به مسائل امنیتی منطقه‌ای، دستیابی به توافقی «قوی‌تر و بلندمدت‌تر» را بر اساس توافق هسته‌ای با ایران دنبال کند. اما رئیسی و آیت‌الله علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ایده مذاکرات بعدی را رد کرده‌اند. آیت‌الله خامنه‌ای، در سخنرانی ۲۸ ژوئیه (۶ مرداد ماه) گفت دولت‌های آینده ایران باید از گره زدن برنامه‌های خود به مذاکره با غرب خودداری کنند چرا که قطعاً شکست خواهند خورد. ایران در عین حال در پی تعهدی است تا همان طور که دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور پیشین آمریکا در ماه می سال ۲۰۱۸ از توافق هسته‌ای خارج شد و دوباره تحریم‌ها را اعمال کرد، جانشینان بایدن به چنین کاری دست نزنند. اما به‌نظر نمی‌رسد ایالات متحده چنین تعهدی بدهد. یک مقام ارشد وزارت امور خارجه روز ۲۴ ژوئن (۳ تیرماه) در مصاحبه‌ای گفت: «هیچ تضمینی وجود ندارد که ایالات متحده دوباره از توافق هسته‌ای خارج نشود.»

امان از کم‌حافظگی و خلاف‌گویی!

علی مطهری با انکار واقعیت‌های انتخابات توییت زده: «داستان توصیه مقامات ما به طالبان برای تشکیل دولت فراگیر از طنزهای روزگار است. طالبان می‌گویند ما انتخابات آزاد و دولت فراگیر شما را دیدیم، در واقع راه خودتان را می‌رویم، ما با صداقت و شما با ظاهرسازی. رطب‌خورده منع رطب کی کند؟!»

حالا خوب است انتخابات همین سه ماه قبل برگزار شده و از یاد نبرده‌ایم که همین آقای مطهری برای ستاد انتخاباتی خاتمی و اصلاح‌طلبان، پشت هم توییت و یادداشت اینستاگرامی در می‌کرد و می‌گفت:

«جناب آقای همتی را با توجه به اینکه سال‌ها مدیر اقتصادی بوده و نبض اقتصاد کشور در دستش است و در جنگ اقتصادی اجازه نداد کشور ونزوئلا شود و با عنایت به تأکیدی که بر احیای برجام و بهبود معیشت مردم دارد و اهمیتی که برای حقوق ملت قائل است و از نگاه درست مبنی بر احترام به آزادی‌های اساسی برخوردار است و با توجه به اینکه توان کشاندن انتخابات به دور دوم را دارد، اصلح می‌دانم و از ملت عزیز درخواست می‌کنم، به جناب آقای همتی رأی بدهند.»

این عضو ستاد اصلاح‌طلبان همچنین گفته بود «اگر همه مخالفان رویه شورای نگهبان و همه اصلاح‌طلبان و معتدلان از همتی حمایت کنند احتمال اینکه انتخابات به دور دوم کشیده شود زیاد است. همه افراد و گروه‌هایی که نگران از بین رفتن جمهوریت نظام هستند باید از کاندیدایی که در جریان اصلاحات رای بیشتری دارد، حمایت کنند. من توصیه می‌کنم همه پشت سر همتی قرار بگیرند بلکه انتخابات به دور دوم برود. احتمال پیروزی در دور دوم زیاد است.»

خب با همه آن فضاسازی‌ها که خاتمی و کروبی و ۱۶ گروه اصلاح‌طلب انجام دادند، آقای همتی بیش از ۳/۲ میلیون رای کسب نکرد و باید بررسی کنند که چرا؟ به قول علی صوفی وزیر دولت اصلاحات، «اصلاح‌طلبان به خاطر عملکرد فراکسیون امید و دولت روحانی، چه حرفی برای گفتن به مردم داشتند؟» این واقعیت برای اصلاح‌طلبان تلخ است و ناچارند فرافکنی کنند.

امکان واردات واکسن بود همتش در دولت قبل نبود

در حالی که واردات و تزریق واکسن طی دو هفته پس از تشکیل دولت آقای رئیسی، افزایش چشمگیری داشته، یک روزنامه اصلاح‌طلب مدعی شد: این تفاوت مربوط به بی‌عرضگی دولت روحانی نبوده، بلکه به خاطر دست‌های پشت‌پرده بوده است.

تزریق واکسن در چند روز اخیر به نسبت روزهای آخر دولت روحانی دو برابر شده و به بالای یک میلیون و یکصد هزار دُز در روز رسیده است. همچنین ثبت‌نام هم از ۱۳۰ هزار دُز به بالای ۵۰۰ هزار رسید. از سوی دیگر در حالی که مجموعا طی ۷ ماه در دولت روحانی ۲۶/۶ میلیون واکسن به کشور وارد شده بود، در دو هفته فعالیت آقای رئیسی، بیش از ۱۸ میلیون دُز واکسن کرونا وارد کشور شده است.

روزنامه آفتاب یزد در واکنش به این اتفاق مثبت و غیرقابل انکار می‌نویسد: «چرا به محض پایان دولت روحانی و شروع دولت رئیسی روند واردات واکسن خارجی سرعت زیادی گرفت؟

پاسخ‌های احتمالی؛

یک: دولت قبلی بی‌عرضه بود و علی‌رغم ادعاهایی که در زمینه دیپلماسی داشت نمی‌توانست از طرق مختلف واکسن به اندازه مکفی وارد کشور کند؟

دو: دولت روحانی عرضه داشت ولی مانع‌تراشی‌های داخلی مانع واردات می‌شد. در واقع گروه‌ها و افرادی منتظر بودند تا روحانی برود سپس دست از خرابکاری و سنگ‌اندازی برداشته تا هم روحانی بیش از پیش منفور شود و هم در عین حال رئیس دولت جدید محبوبیت کسب کند.

به نظر نمی‌رسد پاسخ به سوال مذکور غیر از دو مورد فوق باشد.چه در اواخر دولت روحانی و چه اکنون که در اوائل دولت رئیسی هستیم ایران در شدیدترین نوع تحریم‌هاست و راه‌های گردش و حصول ارز بسته شده است.از طرف دیگر در فاصله میان پایان دولت قبل و تشکیل دولت فعلی هیچ تحول مثبت دیپلماتیک که رخ نداده بلکه شرایط از هر نظر سخت‌تر نیز شده است.

فلذا به سادگی می‌توان به این نتیجه رسید حال که در خارج از مرزهای ایران تحول جدید و جدی رخ نداده پس باید دلیل تسریع واردات واکسن کرونا را در داخل مرزهای کشور جست‌وجو کرد.

البته در مورد تحولات داخلی نیز باید این موضوع را لحاظ کرد که به نظر نمی‌رسد از نظر کیفی تفاوت عجیب و غریبی میان مدیران فعلی و قبلی وجود دارد. پس شاید بتوان اینگونه نتیجه‌گیری کرد که همان دست‌هایی که دولت قبل را پس می‌زد همان دست‌ها در حال هل دادن دولت جدید است.این دست‌ها تمایل نداشت دولت قبلی به موفقیتی ولو حتی اگر جان انسان‌ها در میان بود برسد اما حالا تلاش می‌کند به هرشکلی دولت جدید متفاوت از دولت قبلی نشان داده شود». درباره این تحلیل روزنامه زنجیره‌ای گفتنی است، اولا؛ باقی ماندن تحریم‌ها حتی در حد کارشکنی علیه واردات دارو و واکسن، به خودی خود، سند شرمندگی دولت روحانی است که مدعی بود هم تحریم‌ها لغو شده‌اند؛ و حال آنکه حتی درباره کشورهای تحریم‌شده از سوی سازمان ملل (و نه آمریکا) دارو و غذا استثناست؛ اما با برجام که مورد حمایت قطعنامه شورای امنیت است، تحریم‌ها حتی به غذا و دارو رسید.

ثانیا؛ عمده واکسن‌هایی که اخیر وارد شده، چینی است و دولت روحانی می‌توانست با پیگیری جدی دیپلماتیک، این موضوع را تسهیل کند. اما متاسفانه انگیزه جدی در دولت قبل برای این کار وجود نداشت؛ این واقعیت را می‌توان از نداشتن سفیر در پکن به مدت پنج ماه متوجه شد. پیش از این همه خبرهایی منتشر شده که با پیگیری علی لاریجانی، چین سال گذشته آماده بوده از همان واکسنی که به مردم خود تزریق می‌کند، به میزان ۱۸ میلیون دُز هم به ایران بدهد، اما دولت روحانی در این زمینه کوتاهی و کاهلی کرده وگرنه هیچ مخالفتی در میان نبوده است. بنابراین برخلاف ادعای روزنامه آفتاب یزد، نمی‌توان تردیدی درباره این واقعیت داشت که در زمینه واردات واکسن در دولت روحانی کوتاهی و بی‌کفایتی صورت گرفته است.

عبدی: طالبان با جنایت‌ها و حمایت آمریکا از دولت فاسد «غنی» احیا شد

یک فعال سیاسی، اصلاح‌طلب فضاسازی هم‌طیفان درباره افغانستان را نکوهش کرد.

عباس عبدی در گفت‌وگو با خبرآنلاین، ضمن اذعان به برخی رفتارهای دوقطبی‌گرایانه و لجبازانه می‌گوید: طالبان به لحاظ تحلیلی، یک نیروی واپسگرا است و غیرممکن است که بتواند در دنیای مدرن پیشرفت مؤثری داشته باشد و اصلا پیشرفت را قبول ندارد، جامعه‌ای که ایده پیشرفت را نداشته باشد دیر یا زود با بحران‌های عمیقی مواجه می‌شود. ح